

5. Щербатых Ю.В., Мосина А.Н. Дифференцировка психических состояний и других психологических феноменов / Ю.В. Щербатых, А.Н. Мосина. – Казань, 2008. – С. 526-528.

Чжоу Ц.

аспірант,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПРОЦЕСУ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ДО ШЛЯХУ САМОПІЗНАННЯ

Музично-естетична діяльність студентів – це цілеспрямована взаємодія з творами музичного мистецтва (сприйняття, переживання, інтерпретація, творення) та з суб'єктами музичної діяльності (аматорами, митцями, глядачами, організаторами) в умовах соціокультурного середовища університету, яка сприяє активному включенню студентів у систему суспільних відносин, прилученню до духовних цінностей, використанню духовного потенціалу музичного мистецтва у власній діяльності. Вивчення теоретичних джерел, що стосуються організації даного процесу, дозволило помітити чітку тенденцію до наголошення більшістю вчених на його виховному потенціалі, на впливі музичного мистецтва на особистість студента загалом та виховання його духовної культури зокрема. Однією з таких суттєвих особливостей, що визначають виховний зміст музично-естетичної діяльності, є ціннісне ставлення студентів до цього процесу як до шляху самопізнання.

Слід зазначити, що ціннісний характер музично-естетичної діяльності визначається тим, що музика акумулює в собі систему естетичних і художніх цінностей, цінностей гармонії та краси, змушує переживати й усвідомлювати їхнє значення. На цьому наголошують як вітчизняні, так і закордонні учені, зокрема Л. С. Виготський, І. В. Груздова, Л. С. Зорілова, І. Ф. Камалова, О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, М. М. Ткач, Пен Шень та ін. Так, китайський філософ Сима Цянь зазначає: «Музика прославляє справедливість і засуджує ниці вчинки, зраду та розпусту. Музика епохи процвітання і миру несе людям радість і гармонію. Музика

епохи заворушень та занепаду несе гнів і дисгармонію... Слова можуть обманювати, люди можуть щось із себе вдавати, тільки музика не здатна брехати» [5, с. 81]. Варто погодитися – кожна епоха закарбовує в музичних творах динаміку психічних процесів, ціннісні орієнтації, характер сприйняття та оцінку інформацію, іншими словами, невлотимий дух свого часу. Тому присутність ціннісно-оцінювального компонента в музиці робить її інструментом не лише пізнання і переживання сутності світу, але й засобом самопізнання, формування духовно-практичного досвіду.

Г. М. Падалка наголошує: «Якщо йдеться про розвиток духовної культури, необхідно піклуватися про те, щоб на основі глибокого проникнення до авторських задумів, до внутрішнього світу композиторів ... спонукати учнів до знаходження особистісно значущого в мистецтві, виявлення внутрішньо притаманних особистості емоційних координат життя, заохочувати до актуалізації глибинних засад власного психічного життя в мистецькій діяльності» [4, с. 39]. Інакше кажучи, головний сенс залучення до музично-естетичної діяльності полягає в тому, щоб допомогти молодій людині у самовизначенні, сприяти формуванню життєвої позиції та світоглядних установок, виробити певне ставлення до тих чи інших подій, спонукати до формування усвідомленого ставлення до себе і до світу; у процесі музично-естетичної діяльності створюються умови для «вирішення внутрішніх психологічних конфліктів за допомогою прикладів музичних героїв, життя і творчості композиторів, життєвих ситуацій, зображених у музичних творах» [3, с. 12]. Музично-естетична діяльність створює умови для розвитку рефлексії, самопізнання за допомогою трансформації суб'єктивних переживань в музичні образи при сприйнятті музичних творів, для розширення досвіду пізнання особистісних емоційно-естетичних реакцій на одержану музичну інформацію та осмислення власних естетичних переживань.

Основним джерелом, завдяки якому мистецтво може проникнути у сферу духовності, є переведення художніх цінностей у внутрішній світ особистості. Музика як носій духовних цінностей має безпосередній вплив на духовну сферу людини – її переживання, думки, потреби, ціннісні орієнтації, ідеали. На думку російської ученої Г. Г. Коломієць, в музичному мистецтві можуть знаходити відбиття такі духовні цінності, як: «Бог, віра; людина, її особисте, життя; Батьківщина; краса, прекрасне; природа; істина, пізнання; праця, творення» [2, с. 20]. Умовою здійснення

повноцінного впливу музики на духовний світ зростаючої особистості є спеціально організований процес музично-естетичної діяльності, який би сприяв створенню для студента особливо значущих можливостей для самопізнання та оцінного пізнання, емоційно-ціннісного мислення, в ході якого зіставляються і добираються художні цінності, проєктуються на себе закладені в музиці духовно-моральні засади.

Враховуючи вище означене, організатори чи/та керівники музично-естетичної діяльності у вищому навчальному закладі повинні спрямовувати свої зусилля на: а) забезпечення систематичного сприймання молодими людьми (слухання, уявлення, аналіз і пізнання їх емоційного, естетичного чи духовного значення) творів музичного мистецтва; б) стимулювання студентів до практичної (виконавської) діяльності та музичної творчості (вокальної, інструментальної, пластичної, мовної, образотворчої імпровізації, інсценізації та театралізації за змістом музичних творів) як під час навчальних занять, так і в позанавчальний час; в) надання можливостей для оволодіння юнаками та дівчатами мовою мистецтва (елементами теорії та історії музики, насамперед, у руслі розгляду музичного мистецтва як продукту духовної сфери людської культури); г) заохочення до участі в музично-естетичному просвітництві; д) а також формування в студентів установки на довготривалу участь у музично-естетичній діяльності, що можливе при орієнтації на духовно-ціннісне осмислення музичного образу та усвідомлення духовних цінностей у сфері музичного мистецтва загалом, прагнення отримати емоційний досвід, збагатити свій духовний світ в процесі музично-естетичної діяльності, прагненні відчувати духовний зв'язок зі своїм народом чи культурою іншої нації. Саме ці аспекти є і доцільними шляхами, і необхідними умовами, за яких «естетичне ставлення, естетичні переживання, що проявляються в художньому творі, стають особистими переживаннями людини» [1, с. 107].

Підсумовуючи, можна констатувати: як тільки студент перестане розглядати участь у мистецьких заходах лише як розвагу, тоді у процесі музично-естетичної діяльності власне естетична, релаксаційна чи гедоністична мотивація доповняться духовно-ціннісною і надалі відбуватиметься активне залучення молодої людини до спілкування з музикою з метою власного духовно-ціннісного розвитку. Тільки тоді студенти будуть сприймати музично-естетичну діяльність не просто на рівні розважальності, але

й на акмеологічному рівні, що передбачає, насамперед, формування потреби в самопізнанні та самореалізації через музично-естетичну діяльність; розвиток здатності розуміти світ переживань іншої людини, співпереживати їй.

Список використаних джерел:

1. Берестенко О. Г. Формування музично-естетичних смаків студентської молоді як соціально-педагогічна проблема / О. Г. Берестенко // Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Педагогічні науки. – 2010. – № 12 (199). – С. 107-114.
2. Коломиец Г. Г. Ценность музыки: философский аспект : монографія / Г. Г. Коломиец. – Оренбург : ИПК ГОУ ОГУ, 2006. – 579 с.
3. Левченко Ю. А. Развитие духовности личности подростка средствами музыкально-эстетического воспитания : автореф. дисс. на соиск. ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Ю. А. Левченко ; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж, 2006. – 24 с.
4. Падалка Г. М. Музична педагогіка : курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / Г. М. Падалка ; за ред. В. Г. Бутенка. – Херсон : ХДП, 1995. – 104 с.
5. Распертова С. Ю. Концепт «гармоничная культура» в контексте современных культурных стратегий Китая / С. Ю. Распертова // Вестник МГЛУ. – 2010. – № 590. – С. 74-95.

Шестопал І.А.

аспірант,

Рівненський державний гуманітарний університет

ПОНЯТТЯ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ ЖІНОК У РУСЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Дослідження самореалізації жінок на етапі зрілості, обумовлено в першу чергу тим, що даний віковий період є періодом найвищого розвитку духовних, інтелектуальних і фізичних здібностей людини. Знання закономірностей, механізмів, умов і факторів, що сприяють прогресивному розвитку зрілої особистості жінки та її високим особистісно-професійним досягненням, дозволить надавати більш істотну допомогу жінці в досягненні нею вершин у фізичному, духовно-моральному і професійному розвитку.